

HET levensverhaal van de Oostendse kaper Joannes Lindersen wordt in twee afleveringen beschreven. Vandaag komt de periode 1697-1706 aan bod en Het Visserijblad van september vervolgt met de periode vanaf 1706 tot aan zijn vermoedelijke dood in 1713.

Joannes Lindersen, ook naargelang de fantasie der klerken en sekretarissen van zijn tijd, Lindersen of Lyndersen geschreven, bijgenaamd—"gheseyt"—van Emden, van Hemden, van Henden, van Embden, is een befaamd Oostends kaperkapitein die, vnl. vanaf 1702 tot 1713, ernstige schade toebrengt aan de vijanden van Zijne Majesteit, zoals dit toen heette, en heel wat winst bezorgde aan zijn reders.

Men vindt de naam Lindersen voor de eerste maal geciteerd in de parochie-registers van Oostende, in 1691, hetzij de datum van het doopsel van een eerste geboorte in een gezin van die naam. Men kan het gegeven terugvinden in de lijst van "familles-souches"—stamfamilies—van Oostende, opgesteld door de Heer Joseph Jacquart.

Kwam Lindersen uit de Duitse stad Emden, waarheen in de 16de eeuw heel wat Vlaamse geuzen waren uitgeweken?

Wellicht kan een onzer Oostendse genealogen daar licht op werpen.

In elk geval vinden we reeds in 1692 een Joannes Van Henden als lid van de bemanning van kapitein Thomas Becu, geciteerd bij A. Cuffez, in zijn uitstekende studie over kaper Carel Jonckheere (p. 246). Wellicht is dat onze man, vooral omdat ook latere kollega's van hem op deze monsterrol vermeld zijn.

Het eerste, althans ons bekende, optreden van Joannes Lindersen dateert van 1697.

Het jaar 1697 werd bekend omdat het, met de vrede van Rijswijk, een einde stelde aan de oorlog met Frankrijk.

Het is dan ook niet te verwonderen dat de kaapvaart uit Oostende, met de vrede in het vooruitzicht, er maar slapjes meer bij ligt. Uit de lektuur der in die tijd afgeleverde patenten ter kaapvaart, vernemen we, dat de enkele schepen in de vaart slechts kleine scheepjes zijn, zwak bewaard, soms zonder enig kanon.

Joannes Lindersen staat het eerst op die lijst vermeld op 15 juni 1697, voor een snauw, de "Ste Anthonie de Padua", van 10 last (20 ton) en met twee stukken geschut, met als reders de bekende Cornelis Boubereel en Jan Vincke.

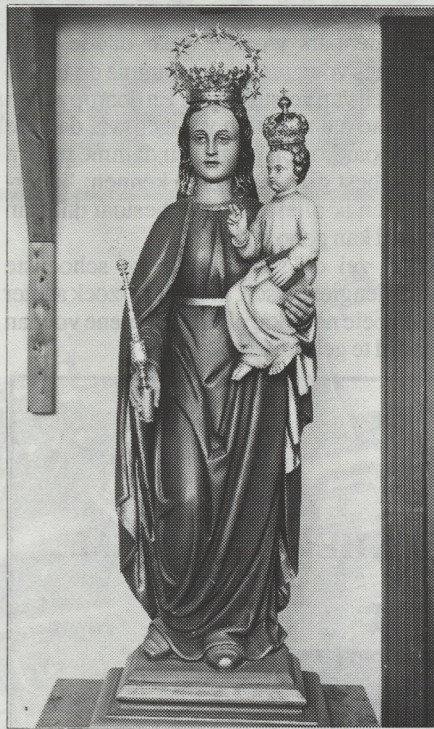
Op 17 juli stak Lindersen reeds in zee en volgde de normale route voor het zoeken naar Franse buit, door tussen de Franse wal en de Engelse Zuidkust tot aan Boulogne en Kales op jacht te gaan.

Op 24 juli werden twee Franse vissers gerantsoeneerd, elk voor vijftig "louis". Lindersen werd zelf herhaaldelijk gejaagd, o.a. voor Grevelingen door een ketse met

Joannes Lindersen

tien stukken, maar kwam behouden binnen Oostende terug op 5 augustus, te 00.30 's nachts wegens het slechte weder.

Samen met Pieter De Ry, een andere Oostendse kaper over wie we het reeds hadden (HVB, 8&9, 1988), bracht hij in september een Franse snauw op van zesendertig vat en twee stukken, geladen met geweerstenen en tar. In dezelfde periode

Het beeld van O.L.V. van Lombardsijde

ging hij, samen met de Ry, een veroverde ballastscheeps bark van veertig vat voor zestig pond verkopen in Engeland.

Dit is dus zo slecht niet voor een beginneling en in een slechte tijd voor kapers!

En dan is het voorlopig stil rond Lindersen: de kaperij ligt stil, want er is vrede.

Met het begin van de successieoorlog, waarbij Spanje en Frankrijk tegen de Anglo-Hollandse "zeemogendheden" in het gelid kwamen, daagde Lindersen opnieuw op.

Reeds in juni 1702 meldt men als zijn buit—maar we vinden nog geen kaperspatente op zijn naam—een hoeker, "twit lam", gerantsoeneerd voor zeventienhonderd Hollandse gulden.

En op 23 augustus 1703 bekam hij een kaperspatente voor een snauw, de "St. Felix", van acht stukken kanon en tweeën-

twintig last (vierenveertig ton), wellicht ook bestemd voor de koopvaardij, gezien de bewapening en de tonnage.

Hij voer op 26 augustus uit Oostende in gezelschap van Thomas Gournay (zie HVB 6 & 7, 1988). Als buit stuurde hij op 6 september een ketse met "smeekolen" en zout naar Oostende en op 8 september een identieke prijs.

Vanaf 11 juli 1704 kreeg Lindersen een fregat onder zijn voeten, de "Ste. François" (ofte "St. Franciscus": er is in die tijd geen taaldiscriminatie), bewaard met tien stukken en van dertig last. Op 21 juli voer hij daarmee buiten in gezelschap van Anthonie Lefebvre. Reeds twee dagen later, op 23 juli, rantsoenden ze een buis met haring voor 2 900 fl. En op dezelfde datum vielen ze vòòr de Hollandse kust een Engelse hoeker aan, "met fuscicquerije en garnaet" (met geweeruur en grenaden). De Engelsman was een kaper, flink bewaard.

Gedurende dit gevecht werden Lindersen en twee van zijn mannen gewond, terwijl Lefebvre een dode en een gekwetste had. Maar, de Engelsman werd buit gemaakt en men stelde er schipper Jacob Lenersen (familie van de kapitein?) op met vijf man, benevens drie man van Lefebvre.

De Engelsman had zeven à acht gekwetsten, waaronder de Engelse kapitein.

Ze rantsoeneerden nog, steeds in "compagnie", een Hollandse buis voor 7 000 fl.

Maar, Lindersen is zwaar gekwetst en men ging hem op 27 juli aan land zetten te Oostende.

Zijn luitenant Verborre nam het commando over en zou de tocht voleindigen en nog een zestal Hollandse vissers rantsoeneren, vooraleer hij op 10 september te Oostende binnenloopt, na een tocht van meer dan zes weken.

De kwetsuur van Lindersen was wel ernstig, want hij kreeg van de kas der 2%—een soort mutualiteitskas van de reders ter kaapvaart—een vergoeding van honderd twintig gulden voor "pyne en smerte en costgelt". Men weet dat deze kas der 2% slechts mocht tussenkomen voor personen "hebbende verloren harmen ofte beenen en andere quetsuren int veroveren van prinsen ofte attacken jehghens ofte van vianden."

De reders van de "St. François" lieten trouwens aan de Admiraliteit van Oostende weten dat Lindersen "danghereusl. ghequetst" is in zijn arm. Ze vroegen dan ook toelating voor Michiel Verborre, luitenant van Lindersen, om de kruistocht te mogen voortzetten met de patente van Lindersen, wat toegestaan werd.

Hoe erg de kwetsuur ook mag geweest zijn, op 2 oktober 1704 zien we Lindersen opnieuw, nog steeds met de "St. François", het zeegat uitvaren.

Hij kruiste langs de Hollandse kust tot aan Texel en rantsoeneerde reeds op 8 oktober

een hoeker en een galjoot, nadat hij een reeds veroverde galjoot had moeten laten gaan, wegens aanval van de vijand.

Op 26 november was hij goed en wel terug in Oostende, om op 13 december nogmaals uit te varen. Reeds dezelfde dag veroverde hij een hoeker van Zierikzee, geladen met vijgen, de "Helena". Nieuwjaar moest beleefd worden op zee, tegenover de Maas,

Ex-voto aangeboden aan OLV van Lombardzijde, door kaperkapitein François Carpentier in 1696. Het schip erop afgebeeld is waarschijnlijk een fregat. Het inschrift op de plaat luidt: "Memorie van Capten Frاسos Carpentier en sin huisvrouw Sussane Carpentier sin twee sons Pieter Carpentier Frاسos Carpentier. Onder het schip is gegraveerd "ANNO DOMINO 1696"

waar hij kollega Joannes Sablé en andere Oostendenaars ontmoette.

Op 14 januari 1705 veroverde hij een fluit van Amsterdam, "de Hope", geladen met kaas, planken en andere waren.

Op 16 januari waren ze afgezakt tot voor Nieuwpoort, "en schooten een schoot voor onse Lieve Vrouwe van Lombardije". Men weet dat onze zeelui een bijzondere verering hadden voor O.L.V. van Lombardzijde en haar op hun manier eer bewezen.

Na nog wat langs de Engelse kust gedweild te hebben en tot aan kaap Gris Nez te zijn gevaren, waren de mannen van Lindersen op 11 februari terug thuis van een lange tocht op zee.

Pas was Lindersen wat op adem kunnen komen of hij moest opnieuw de zee in op 25 februari; "vuytghevaeren van Oostende inde naeme Gods den 25 Feby naer middaght ten 4 uren met een N.O.t.N wint", zegt de aanhef van het boordjournaal ter zake.

De zaken liepen gesmeerd, want op 27 februari veroverde Lindersen al een hoeker, de "Herder", met vis, waarop hij als meester stelde Cornelis Meins met vier man, om de buit naar Oostende te brengen. Het was dan de gewone route: Hollandse kust tot aan Texel, dan naar Flamborough Head, terug naar Texel tot aan Heligoland. Rond Heligoland, midden heel wat Deense en Zweedse schepen, veroverde Lindersen op 4 april twee Engelse scheepjes, komende van Dublin, geladen met boter, huiden en vlees.

Op 10 april liep Lindersen reeds binnen in Oostende met zijn prijzen. De kapiteins François Wybo en Denys Cortois ontmoeten op die tocht Lindersen en signaleerden eveneens de aanwezigheid van talrijke Zweden en Denen.

Diverse kapiteins signaleren Lindersen in mei 1705 langs de Engelse Westkust. In die periode veroverde Lindersen een vissersbarque, de "Alfman", met vis en zout geladen, en rantsoeneerde hij een hoeker, de "Swaene", voor 1 200 Hollandse gulden.

Nog met hetzelfde fregat, ondernam Lindersen op 10 juli 1705 opnieuw een tocht langs de gewone route.

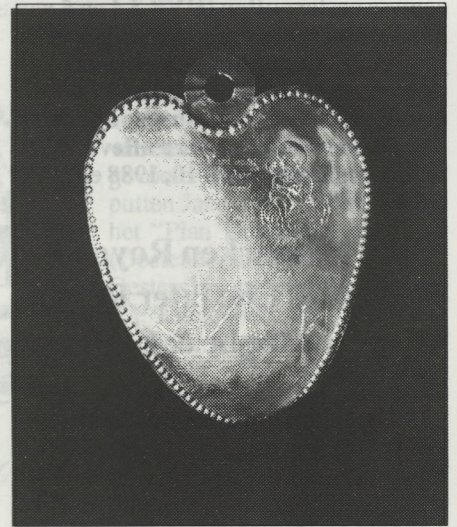
In de buurt van Texel veroverde hij een haringhoeker, "de Maeckereel" en stelde er zijn luitenant Anthon Lucas op met vijf man. Rond dezelfde plaats ging hij een Deen te lijf, die van Bilbao kwam, "t Casteel van Croonenbrugh", geladen met Spaanse wol. Hij zette er zijn luitenant Pieter de Pluys op met zes man. Ze ontmoetten er herhaaldelijk Willem en Paulus Bestenbustel (HVB 2 & 3, 1988). En op 28 augustus werd nog een Amelander buit gemaakt, "St. Jacob", geladen met pannen en hij stelde er ook een wacht op, een luitenant en drie man. Hij arriveerde zelf veilig in de haven, samen met Paulus Bestenbustel, op 8 september. Zijn prijzen kwamen ook veilig aan en werden geveild voor de belangrijke som van 39 683 gulden.

Een volgende "voyagie in de naeme Gods" vertrok op 25 september en voerde Lindersen tot aan de "Naze" (in Vlaams van die tijd opgegeven als Derneus of Terneus), alwaar op 19 oktober een Hollandse visser, de "Lynbaen", werd gerantsoeneerd. Hetzelfde gebeurde op dezelfde dag met een Engelsman, de "Jan en Elisabeth", komende van Noorwegen. Nog in de Noorse wateren werd een Engelse pink, de "Anne-Mary", geladen met vlas en gaande naar Newcastle, buit gemaakt. Bij "The Naze" vingden ze nog op 24 oktober een Schot, met stenen en wol geladen, de "Hope", waar ze opnieuw een wacht op zetten.

Men kan zich dus gemakkelijk voorstellen waarom die, achteraf gezien toch kleine, kapers zoveel volk aan boord hebben, doorgaans veertig à vijftig man: wanneer men de prijzen niet rantsoeneerde, maar

binnen wilde brengen in de haven, moest telkens een wacht van vier tot zes man op de prijs gezet worden om hem te bewaken en te begeleiden. Hoe zo'n massa mensen opeengehoopt in een kleine ruimte moesten leven, kan met geen tekeningetje geschetst worden...

Een volgende reis "uyt d'avont" van Oostende begon op 1 december 1705.

Ex-voto ter ere van OLV van Lombardzijde, vanwege kaperkapitein Jan Vroome en zijn luitenant Laureyns Reuben, met "oblygatie het stuk elke zaterdag op het altaar te hangen." Het schip van acht kanonnen is waarschijnlijk een snauw of barque longue en draagt de "bourgonjevlag", d.i. de vlag met de gekruiste rode takken.

Lindersen veroverde een Engelsman van Guernsey waarop hij weer Anthon Lucas zette met drie man om de prijs dadelijk naar Oostende te brengen.

Op 20 december vingden ze een fregat geladen met tonnen zalm, de "William", die weer met een wacht wordt bezet. Het toeval wil dat op dezelfde datum een "pinasken" met boter, ook een "William", van Glasgow, werd meegepikt en de klasieke bezetting meekreeg. Een hoeker met gezouten vis, de "Cabilliau" was het volgende slachtoffer, op 12 januari, en werd gevolgd door de "Dolphin", een hoeker met gezouten vis en verse kabeljauw.

Men kan binnenvaren ter Oostende op 28 januari!

Begin 1706 bracht Lindersen nog een pink op, de "Richard", met tarwe, en rantsoeneerde hij nog een buis "den Nieuwen Coopman", voor zeshonderd gulden.

In het verder verloop van 1706 verdwijnt Lindersen uit ons gezichtsveld, maar hij komt later terug. Daarover gaat het dan in het tweede deel dat aan deze kaper gewijd zal worden. Dus: wordt vervolgd.

Walter Debrock